

Jan Bouwe van den Berg

*Division of Theoretical Mechanics, University of Nottingham
Nottingham NG7 2RD, United Kingdom
Jan.Bouwe@nottingham.ac.uk*

Column Wiskundigen in den vreemde

From Nottingham Forest

December 2000 promoveerde Jan Bouwe van den Berg aan de Universiteit Leiden. In januari 2001 werd hij voor de tijdsduur van twee jaar EPSRC-research fellow (Engineering and Physical Sciences Research Council) aan the University of Nottingham (UK). Een jaar lang heeft hij ons op de hoogte gehouden van zijn avonturen in Nottingham Forest. Dit is zijn laatste stukje.

Mijn twee jaar in Nottingham zitten er al weer bijna op. Althans dat gevoel heb ik met nog negen maanden voor de boeg. Ik moet al weer een volgend onderzoeksvorstel schrijven terwijl ik aan het uitvoeren van het vorige nog maar nauwelijks begonnen ben. Ze zeggen dat dat nou eenmaal het leven van een postdoc is.

Ik heb zelf een wat romantischer beeld van het postdocschap. Je krijgt de kans om eens in een land met andere gewoontes en een andere wiskundige traditie rond te kijken. Je kunt wat rondreizen en mensen bezoeken om mee samen te werken. Want dat is voor mij toch het leukste aan wiskunde: samen met vrienden een probleem proberen te doorgronden.

In Engeland wonen is op zich niet erg bijzonder. In het dagelijks leven is het verschil tussen Engeland en Nederland eigenlijk buitengewoon klein. Daarbij komt dat het qua reistijd naar bijvoorbeeld Amsterdam nauwelijks uitmaakt of je in Nottingham of in Groningen woont. Dus kom ik bijna elke maand wel een week naar Nederland om drop te kopen, bij vrienden en familie langs te gaan en een conferentie of workshop bij te wonen. Mensen beginnen zelfs te vragen of ik eigenlijk wel in Nottingham woon. Ze realiseren zich blijkbaar niet dat ze mij zien omdat ik de moeite neem om naar hen toe te komen, en niet andersom; Groningers zullen soms wel hetzelfde gevoel hebben.

Een van de dingen die in Engeland wel opvalt is hoeveel waarde mensen hechten aan traditie. Ik begrijp ondertussen beter 'what it means to be British' dan wat het betekent om Nederlander te zijn. Engels zijn, zo lijkt het, betekent trots zijn dat je voetbal, rugby, cricket en darts hebt uitgevonden en vervolgens lijdzaam toezien hoe je daarin verliest van Nederlanders, Duitsers en met name Australiërs.

Wat daarnaast centraal staat is de gedachte dat er een manier is waarop je je hoort te gedragen en dat alle andere manieren in zekere zin verkeerd zijn. Dat botst nogal eens met mijn eigen opvattingen; het is natuurlijk ook typisch Nederlands om te vinden dat je tolerant moet zijn. Ik heb in het begin wel even geprobeerd om me aan de Engelse standaard aan te passen. Een van de problemen is dat het nogal moeilijk is om er achter te komen wat nou die juiste manier is; het zijn een soort geheime spelregels. Ik heb die poging dus maar opgegeven en hoop nu dat mensen er vanzelf wel achter komen dat

achter die Nederlandse directheid geen kwaadaardige bedoelingen schuilgaan.

Ik merk ook dat ik eigenlijk als vanzelf Nederlandse dingen zoals legalisering van softdrugs ga verdedigen. De Engelsen gaan wel allemaal naar Amsterdam om het daar te proberen, dus zo moreel verwerpelijk is het blijkbaar ook weer niet. Maar de kranten staan op hun achterste benen als een subcommissie van een adviesorgaan van de regering voorstelt om wat meer ontspannen met softdrugsgebruik om te gaan. En dat terwijl de inname van grote hoeveelheden alcohol tot nationale sport is verheven.

Zo is het jaarlijkse British Applied Mathematics Colloquium vóornamelijk een excuus om eens in een andere stad te veel te drinken. Vorig jaar had een van mijn collega's zich het bier zo goed laten smaken dat hij, zonder dat hij zich daar iets van kon herinneren, in zijn hotelkamer de prullenbak als w.c. had gebruikt. Daar kwam hij pas achter toen hij de volgende dag een briefje van de schoonmaakster vond met het verzoek of hij zijn eigen afval even wilde weggooien. Dat vertelde hij vervolgens in geuren en kleuren aan iedereen die het horen wilde (en wie wil dat nou niet horen?). Dus dan kunnen ze mij wel een beetje een rare Nederlander vinden, maar wie is hier nou eigenlijk gek?

Toch zijn er ook dingen in Engeland die zo slecht nog niet zijn. Zo hebben ze in Nottingham ongeveer net zo veel wiskundestudenten als in heel Nederland. De oorzaak voor dat verschil blijft een beetje mysterieus. Een van de redenen is waarschijnlijk dat op de middelbare school meer tijd aan wiskunde wordt besteed, simpelweg omdat talen veel minder aandacht krijgen dan in Nederland. Men lijkt in Engeland ook minder op de wetenschap neer te kijken. Er heerst meer het besef dat wiskunde aan de basis van technische vooruitgang ligt.

Dat zou in Nederland door wiskundigen, en door β -wetenschappers in het algemeen, ook veel meer kunnen worden uitgedragen. Buitenstaanders kunnen dan wel denken dat de wiskunde af is, maar zorg ervoor dat ze ook bedenken dat vrijwel niets in hun huis er zou zijn zonder wetenschap en techniek. En wiskunde is de taal van de techniek en natuurwetenschappen.

Wat bovendien in Engeland een belangrijke rol speelt is dat het begrip wiskunde heel ruim wordt opgevat. Het beeld is hier geenszins dat toegepaste wiskunde minder wordt gewaardeerd dan zuivere wiskunde (misschien zelfs eerder andersom). Het klinkt een beetje triviaal, maar alle wiskunde is wiskunde.

Al met al heb ik als postdoc in Engeland heel wat wiskunde bijgeleerd. Maar het leerzaamst is toch wel om te zien dat dingen ook anders kunnen; misschien niet altijd beter maar wel anders. ←